

Kveldútgáfa

Þriðjdaginn 19 Janúar

1892

Hetta á ferðum!

Ein af höttum þeim er nú vöfnuð yfir er apturþör hrossanna. Hrossanna, sem lifa stakar svo margra er komið undir. Það er eingum efa undirorpið að kynferði hrossanna er í megnið apturþör, þó einkum í Arnessýslu og Rangárvallasýslu. Jég man sjálfur eptir því að hross yfir höfuð voru bæði falllegri og fjörsæpri en þau eru nú orðið, og sama heyrir jég segja margra menn er farnir eru að eldast. Þetta er líka mjög náttúrulegt. Því þegar hrossasala byrjaði voru aðeins teknir einlita, falllegir gripir á eptir ári. Það er ekki svo fjárka langt síðan að hrossakynið var þó svo í vexti að hross af öllum litum voru teknir. Þó hafa allir mörg kynni orðið í vexti, og það eru nú hrossin sem eiga að auka kyn sitt og verða til okkar brúktunnar. Hrossasalan hefir gjört það að verðum að allri, eða nærri því allri falllegri fólur hafa verið seldir á unga aldri. En þá, sem ekki hafa verið seldir, hefir orðið að gelda 2 og 3 veta til þess að geta farið að brúka þá sem þyrst. Af þessu hlýfur eflaust að leidda apturþör sín sem svo auðsjáanlega er komin í

hrossin og er það mikill skáði bæði fyrir sölu á hrossum og brúkun á þau um á núturlejungarstigi. Fyrir þessu þetta þarf að koma sem þyrst, því næst-mannleg Framsýni hafi til þess stefnað, að til eru allgöð og fallg hross um á stóku stad. En þeim felkar stum. Það er alltaf mér og mér líkun á að fá góða hesta, og svo getur farið á þeir verði óþjáanlegir ef ekki er gjört í tíma þó semt þje. - Það þarf amadsvor lög eða samþykktir, sem þjeu lögmætir til að náða bot á þessu. Það er að velja falllega grasföla undan góðum menum, sem ekki ekki að gelda, þjeu um 7 eða 8 veta eða alldeir, til þess að vera þarfafólar í sveitunum. Öll ömmur hestfólald, það er að segja öll fólald sem eru af slæmu kyni og varu líljós, ekki strax að gelda, það er að vera hlutverk búnaðarþjel-aganna að sjá um og útsýja þarfafóla. Sá sem ekki þá, yrði náttúrulega að þa meratoll fyrir þá. Ef þetta væri gjört yrði mér von til þess að uppmætti velja hrossakynið til nýs þrostka. - En umfram allt. Bittváð verður að gjera. Ljúblumefndirnar meiga ekki lengur þjeu. Búnaðarþjelaginn þjeu þa að þroþja, og hver einstakur maður átti að láta sig skýrka þetta mál. Því það er víst, að hetta er á ferðum.

Gudjón Ólafsson

7 svo er þó fyrir þarmanði, á þessu af

Kirkjublaðið.

[Jólablaðið 1891]

„Ím á hveit einasta heimili á landinu vill Kirkjublaðið komast, og það er það verk allh, sem komið er út af því nema Jólablaðið; það blað ekki ekki að komast inn nema á einstaka heimili, ekki af því, að það sje illa in gandi gjört, því blaðið er mjög fallegt fyrir þá sem kunnir að meta það rétt. En því mun ni ekki að fagna að allir, ungar og gamlir, gjöri það. Þó er það ástund ein grein þess, sem ekki kann að vera sem heppilegust í slíku blaði og það er greinin: Skatt er á jólunum þó það sje mjög lípur grein og ljóst samir eins og þeim höfundur er samt. Þessi grein er allh of ljós fyrir börn, þau hljóta að skora lifandi fyrir hugvænningum sínum allar jólavottur, jólaköttur, jólasveinana, allar aptur-göngurmar, huldurfolk, nátturöllur, og þó verk af öllu þana „Frálöpp á gleggannum.“ Jég man vel hvað jég var myrkfelur um jólir, og hafði þó verið varast að útmála fyrir mig öll fyrir in, sem trúað var að hefðu komið fyrir á jólanóttum. Því var allaf haldid vakandi fyrir mig að allh þessháttar væru þómar kerlingabakar og engin samindi í því fölgir. En þrátt fyrir það trúi jég þó að þetta hefði vona verið einhverntíma fyrirum. Jég gat ómögulega að því gjört. Nú sjeir jólablaðið

í þetta og þetta verður, er sjálf sagt á jólunum. Jég veit að fjöldi barna verður villaus í að hepa jólablaðið; en þar á móti er jég líka viss um að fjöldi barna verður villaus af myrkfelni og fellur af lifandi hjátrú um jólir. Það er margt að varast, og samt að segja ritur fremur í allfjöldi sjeir í þessu byggðarlagi, að reyna fremur til að drepa en glata hjátrú fólks. Greinin sem jég talast um er indastýr vel ritid, en þrátt fyrir það sjeist mig að hún ekki eiga seti í Kirkjublaðinu, því mig er viddid að hefna blaðist eigi að vera allh ömur en bofseldid gaman. Því ekki er gaman nema goth sje. En það er ekki goth gaman að gjöra börn biddi forvitin og hradd, og það við tóna vilfeyru. Jég er að vita samfordur um að margir munu þeir sjeimast, sem lesa þina umræddu grein með meiri áhuga en hún fagna jólasalm, sem er nætur á undan henni, og þann gullfagra sem á eplir henni er. Þegar jég var ungur var mig bannast að leggja gudsnafr við hiegrósa, og tón jég það svo, að jég erri ekki undirvins að hafa yfir verid min og hlusta á tróllasögur. Þetta var min einfaldli barnastú, og svo hepa jég að fleiri börn munu vsta. En hjer setur jólablaðið allar jólablaðiljurnar millum tveggja austrikra sálma !!! —

Jég veji ekki annað en það, það hefði vrid fundid að því, hefði jég gjört það. —

Guðjón Ólafsson.

Markúsar-Þrúinn

Í regni og stormi stundi laud og sjó
— stormskjippi kljáfandi fór um loftið þó,
en dinnu náttinn heldi himn dókku stöð og lín
er Dadi reis um ströndina á Markúsar-Þrúinn.

Í landi var áfætur, lítinn sennu eosta,
því eignast mundi íráð at vora einn á ferð;
en fullhugi var Dadi og Þrúinn, sem hann bar
við betri en lín evinar í smarrannum var.

Vit leitir á er grjótdýp inn götummi hjá
í gegnum myrkerið Dadi þar Karl nokkum sa,
er studdist fram á þrik^{sitt} og stardi á komumann
þá stíllir Dadi hest einn og maldi við hann:

"Hvers ertu? Hvat viltu mig? minur sta hitt?
þú vit at ég er Dadi, og hjer er evatit mitt!"

Þú miðkaflann grip hann og brandi brá til helþs
hinn brá sjer hvargi við þat, en sóx svo til mals:

"Ei þarfstu mig at varast, en varstu þig samst,
því vita okaltu Dadi at kurluþjóðan okannt

"mínirja Nordendingar og eignir biskups mót
því sjera Þjórn og Ari, ef rjett hef jg sjer.

"Jg sa þá í kveld undir klettum hjer ei fjær
og kemndi þá gjörta og legndist þeim svo nos,

"þat heyrði jg at roddu þeir um þamföng og bönd
og bjuggust við þjer Dadi í kvöld utan af strönd.

"Þótt hörd hafi þeir böndinn og þamföngar rann
jg betur þreyssi gudi og fótunum á Þrúinn

"vit þýga þá og hefi sigri höt til saka gjört,
því hafa mín ei sumpá, því náttinn er svo svört."

Þvo maldi hann Dadi og móður konunn evall,
af megnir krafar Þrúinn svo í hellunum gall.

"Ókast sigri katel minn, þitt erindit gots
jg umbuna minn eidar" Hann klypti á brott.

"Já", málðrati Karlinn, "náttinn hjer er svört,
en náði hann drothinn! hjer vörðusamt af

þjórt.

"mú þú þig, Dadi ein þamföngin gót,
er þrum er þú svo geyst elikum övinnu mótt?"
— " — " — " —

En stamnt inn er á ströndinni þengur gatanferöng
í gegnum klettu belti, þar mynduð eru göngi,
þar sátu mi þeir biskups eignir Ari og Þjórn
er sent hafði á ströndar inn gamla Hólaóvns.

Þeir áttu at veida Dada og hafa móður heim;
á Hólum oklyði am þeir mótt östa kottinn þeim
er getjast þeim þögnun, og láta þje og lönd,
ef lífi veldi am halda og ganga þeim á hönd.

Þeir kröda rjetu þerum, svo hvargi njósn þó af
og háftu mi sjurt, at hjer bröta þerri gaf;
því nitit hafði Dadi at heimna skulda gjöld
og hans var von at utan þetta sama kvöld.

En til þess at í myrkrinum hann þlyti þeim ei frá
þeir fyrir bjarga klaufina herku strangi þerjá;
þat sjurt þeir höftu at þerinn okti furtu
ljettu þat

og fældist hvolti evartotti, storm og regn nje grjótt.
— " — " — " —

Þey, heyrð hjer dumar í gegnum vörðagnj,
þar geystur nitur Dadi, og inn í bjarga kvi.
Okki gullu vit herof, hvadanafa senn,
at höndla böndum þýga, at þudlu ströfannum.

Þá dunadi þeruma og ræðum þaruma brá
í björzin og klaufina og strangina þerjá,
en þum vit þá glóvði í geigvon vopnin þat,
sem glöðandi vörge stinnur, þerstar í brátt.

Hjer var ei undanföri, á allar klitjar þá
þar um kringjalar var Dadi, glittra vopnin blá
þá kiltir hann á Þrúinn einn og heggur mót geir
svo þrumu í einu eundur strönginnir lövis.

En Þrúinn lagði egnun, in augum lozi þrum,
sem óskot yfir þerjá strönginn herkið hann;
svo þrumannlegt var stöknit at þrumu allir þá
og hantur allt at braggi á mitta myrkeri lá.

Og þerfjinn var sá Þrúinn, en hessa ströndu menn
svo þeyginn var hann Dadi á Þrúinn einn um,

